

COMMISSION DE LA JUSTICE

du

MERCREDI 15 DECEMBRE 2021

Après-midi

COMMISSIE VOOR JUSTITIE

van

WOENSDAG 15 DECEMBER 2021

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.17 uur en voorgezeten door mevrouw Kristien Van Vaerenbergh.

La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 17 et présidée par Mme Kristien Van Vaerenbergh.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.

Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

01 Actualiteitsdebat over de overbevolking in de gevangenissen en toegevoegde vragen van

- **Sophie De Wit** aan **Vincent Van Quickenborne** (VEM Justitie en Noordzee) over "Overbevolkte gevangenissen" (55022984C)
- **Stefaan Van Hecke** aan **Vincent Van Quickenborne** (VEM Justitie en Noordzee) over "De nieuwe stijging van de overbevolkingscijfers in de gevangenissen" (55023041C)
- **Marijke Dillen** aan **Vincent Van Quickenborne** (VEM Justitie en Noordzee) over "De toestand in de Antwerpse gevangenis" (55023056C)
- **Katleen Bury** aan **Vincent Van Quickenborne** (VEM Justitie en Noordzee) over "De staking in de Brusselse gevangenissen" (55023159C)
- **Sophie Rohonyi** aan **Vincent Van Quickenborne** (VEM Justitie en Noordzee) over "De staking van de penitentiair beambten in de Brusselse gevangenissen" (55023381C)
- **Nabil Boukili** aan **Vincent Van Quickenborne** (VEM Justitie en Noordzee) over "De overbevolking van de gevangenissen" (55023410C)

01 Débat d'actualité sur la surpopulation carcérale et questions jointes de

- **Sophie De Wit** à **Vincent Van Quickenborne** (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La surpopulation carcérale" (55022984C)
- **Stefaan Van Hecke** à **Vincent Van Quickenborne** (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La nouvelle augmentation des chiffres de surpopulation carcérale" (55023041C)
- **Marijke Dillen** à **Vincent Van Quickenborne** (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La situation à la prison d'Anvers" (55023056C)
- **Katleen Bury** à **Vincent Van Quickenborne** (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La grève dans les prisons bruxelloises" (55023159C)
- **Sophie Rohonyi** à **Vincent Van Quickenborne** (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La grève des agents pénitentiaires dans les prisons bruxelloises" (55023381C)
- **Nabil Boukili** à **Vincent Van Quickenborne** (VPM Justice et Mer du Nord) sur "La surpopulation carcérale" (55023410C)

01.01 Sophie De Wit (N-VA): Onze gevangenissen zijn al een hele tijd overbevolkt, maar het lijkt nu erger te zijn dan tevoren. Deze vraag is al een aantal weken oud. De burgemeesters van Sint-Gillis en Bergen beslisten al om het aantal gedetineerden in de gevangenis op hun grondgebied te beperken. Ondertussen heeft de Commissie van Toezicht de Antwerpse burgemeester en de gouverneur opgeroepen om een gelijkaardige beslissing te nemen voor de Begijnenstraat. In Antwerpen is er voorlopig nog niet beslist om het aantal gedetineerden te beperken, maar roept men wel op tot maatregelen om de situatie op korte termijn te kunnen verbeteren. De toestand is immers onhoudbaar op dit ogenblik, met een bezetting van 175 % van de normale capaciteit. Er zijn 439 plaatsen, maar er zijn meer dan 700 gevangenen of mensen in voorlopige hechtenis aanwezig.

In de pers zei u al dat er een actieplan zou komen om de gedetineerden meer te spreiden. Voor Antwerpen zou dit neerkomen op een daling tot 680 gedetineerden, nog altijd ruim boven het werkelijke aantal cellen.

Daarnaast zou er ook een campagne komen om meer penitentiair beambten aan te trekken.

Welke impact heeft de beslissing van de burgemeesters van Sint-Gillis en Bergen op de strafuitvoering? Wordt de strafuitvoering ook uitgesteld?

U hebt ook een aantal coronamaatregelen genomen. Zo hebt u de inwerkingtreding van een aantal wetten uitgesteld. Overbevolking is er echter ook los daarvan. We moeten op dit vlak ten gronde werken. Voor hoeveel dossiers wordt de strafuitvoering uitgesteld? Wordt de strafuitvoering misschien verplaatst naar andere gevangenissen? Zo ja, over hoeveel personen gaat het dan en naar waar verhuizen ze?

Welke maatregelen plant u op heel korte termijn, in 2021 nog?

Hebt u al overleg gehad over dit probleem met de burgemeesters om na te gaan waar de problemen het grootst zijn en hoe men kan samenwerken om ze aan te pakken? Zo ja, wat was de uitkomst van dit overleg?

De **voorzitter**: De heer Van Hecke is verontschuldigd, omdat hij de commissie voor Economie moet voorzitten

01.02 Marijke Dillen (VB): *Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, na Sint-Gillis en Bergen eerder deze maand, is het nu de beurt aan de gevangenis van Antwerpen. De commissie van toezicht wil dat de burgemeester en gouverneur van Antwerpen een bevel uitvaardigen om het aantal gedetineerden te beperken.*

Reden is de onhygiënische en soms Middeleeuwse toestanden in de gevangenissen in combinatie met de overbevolking. Maar liefst 759 mensen zouden opgesloten zitten in de Antwerpse gevangenis terwijl er officieel plaats is voor 439 (of een overbevolking van meer dan 70% op het toegestane aantal)

"Muizen op de muren, matrassen op de grond", titelde een Vlaamse krant. Niet bepaald iets waarvan men verwacht dat dit een beschrijving zou zijn van de actuele toestand in de Antwerpse Begijnenstraat.

De problematiek bestaat al decennia, oplossingen worden stevast aangekondigd, op de realisatie ervan is het nog steeds wachten. Inmiddels is het dweilen met de kraan open. In plaats van de realisatie van de belofte dat alle straffen (ook deze onder de drie jaar) zouden worden uitgevoerd, dreigt nu de vrees realiteit te worden dat ook de straffen boven de drie jaar niet meer zouden kunnen worden uitgevoerd. In Antwerpen is ondertussen de situatie onhoudbaar.

Wat is uw reactie/visie op de vraag van commissie van toezicht om het aantal gedetineerden in de Antwerpse gevangenis te beperken?

Wat gaat u doen om de overbevolking in de Antwerpse gevangenis op korte termijn aan te pakken, zonder dat de straffeloosheid regeert, dan wel gevangenen onder het mom van coronamaatregelen worden vrijgelaten?

Sommige media suggereerden om (opnieuw) gevangenisplaatsen te huren in Nederland, wat is uw standpunt desbetreffend?

Welke maatregelen - die ook haalbaar zijn - gaat u nemen op middellange en lange termijn zodat aan deze situatie definitief zal verholpen worden? Twee gevangenissen openen om er naderhand drie te sluiten of de bouw van detentiehuizen waarvan de locatie zelfs nog niet lijkt vast te staan lijken alvast geen realistische oplossingen.

Hoe gaat u de Middeleeuwse wantoestanden inzake hygiëne en veiligheid in de Antwerpse gevangenis aanpakken? Welk budget is daarvoor voorzien? En wanneer zal dit gerealiseerd zijn?

De **voorzitter**: Mevrouw Bury is niet aanwezig.

01.03 Marijke Dillen (VB): Mevrouw de voorzitter, mevrouw Bury zit in de commissie Grondwet en Institutionele vernieuwing. Omdat de Conferentie van voorzitters veel te lang heeft geduurd, is die vergadering veel te laat begonnen.

La **présidente**: Je ne vois pas Mme Rohonyi.

01.04 Nabil Boukili (PVDA-PTB): Madame la présidente, monsieur le ministre, nous sommes face à une surpopulation carcérale structurelle dans ce pays et qui s'aggrave chaque jour. Ce n'est pas nouveau. Récemment, les syndicats se mobilisaient pour dénoncer cette situation qui rend très difficile le travail dans les prisons, situation aggravée par un manque de personnel.

Je suis allé à la rencontre des gardiens de la prison de Saint-Gilles où les travailleurs sont à bout. Alors qu'elle ne doit théoriquement compter que maximum 850 détenus - nombre adapté car la capacité initiale de la prison est de 502 détenus -, on en dénombrait plus de 900 fin novembre. Les nouveaux arrivants sont placés dans des cellules médicales, voire même dans des cachots. Cela contribue à rendre la situation plus difficile à gérer pour les gardiens, d'autant plus que les cas de coronavirus se multiplient. Le bourgmestre a d'ailleurs dû s'en mêler pour arrêter les entrées. Malgré cela, on n'a pas observé de baisse significative et la problématique n'a pas disparu.

Sur place, certains agents pénitentiaires espèrent que la charge de travail sera moins pénible à la prison de Haren, mais ils n'ont que peu d'espoir au vu de la politique menée aujourd'hui. En effet, votre volonté de voir les petites peines de moins de trois ans effectivement purgées aura pour conséquence de faire grimper le nombre de prisonniers. Nous vous avons mis en garde à ce sujet. Si la mesure est pour l'instant mise au frigo, car vous vous êtes rendu compte de la problématique, aggravée par le contexte pandémique, nous craignons que vous la remettiez sur la table.

Marc Nève, président du Conseil central de surveillance pénitentiaire (CCSP), parle de "crise humanitaire" dans les prisons. La Ligue des droits humains appelle le gouvernement à prendre des mesures pour réduire la surpopulation carcérale, bref à négocier un virage à 180 degrés par rapport à la politique actuellement menée.

Monsieur le ministre, combien d'engagements envisagez-vous dans les prisons afin que les agents pénitentiaires puissent travailler dans des conditions acceptables? Avez-vous prévu d'autres engagements statutaires en plus des cent qui sont programmés à Bruxelles? Enfin, au-delà des réponses apportées par la prison de Haren et les maisons de détention, quelles sont les mesures structurelles que vous comptez prendre pour répondre au problème de la surpopulation carcérale dans un délai raisonnable?

01.05 Marijke Dillen (VB): Mevrouw de voorzitter, mevrouw Bury is op dit ogenblik aan het stemmen in de commissie voor Grondwet. Zij wenst eveneens te verwijzen naar haar schriftelijke voorbereiding.

De **voorzitter**: Zij kan eventueel nog repliceren.

01.06 Minister Vincent Van Quickenborne: Mevrouw de voorzitter, collega's, uw vragen bewijzen dat het historische probleem van de overbevolking u niet koud laat en dat kan ik uiteraard alleen appreciëren. Wij mogen inderdaad niet wegstappen van die problemen, niet alleen in het belang van de gedetineerden maar ook in het belang van de veiligheid en het welzijn van het personeel.

De Centrale Toezichtsraad en het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing kijken hierop toe en zijn in hun rapporten reeds meermaals streng geweest voor ons land. Wij leggen dat niet zomaar naast ons neer. U weet echter dat er geen mirakeloplossingen bestaan om dit probleem op te lossen. Dit is met andere woorden een werk van lange adem, waarbij wij ook op korte termijn stappen zetten.

Ik wil eerst de feiten meegeven. Wij worden geconfronteerd met overbevolking en de cijfers stijgen. Dat heeft echter voor een groot deel te maken met het feit dat wij het slachtoffer zijn van het opzienbarende succes van politie en justitie in de onderzoeken naar Sky ECC. Op 1 december waren er in dat dossier 558 personen gearresteerd. Geen enkel ander dossier in ons land heeft geleid tot de arrestatie van zoveel mensen.

Momenteel zitten er 212 personen in voorlopige hechtenis. Bij die 212 gaat het alleen over de dossiers van het federaal parket en het parket van Antwerpen. Ik spreek dus niet over alle andere parketten. Vermoedelijk gaat het dan over ongeveer 300 mensen. Die 300 mensen zitten dus in voorhechtenis vanwege één dossier, namelijk Sky ECC. Dat is de grootste slag die wij de georganiseerde criminaliteit in ons land de laatste

decennia hebben toegebracht. Het gaat om 212 mensen. Er werden 116 personen aangehouden in de federale strafdossiers. Voor het parket van Antwerpen gaat het over 96 aanhoudingen. Ik vermoed dat het voor alle parketten samen over ongeveer 300 mensen gaat. Met hen kan men reeds één gevangenis van ons land vullen.

S'agissant de l'évolution actuelle de la surpopulation, il convient de souligner deux autres aspects.

Premièrement, c'est seulement depuis le mois de septembre que les peines non exécutées entre décembre 2020 et fin avril 2021 le sont au moyen d'une répartition mensuelle. Nous parlons ici d'un total de 5 728 peines qui viennent s'ajouter à celles qui constituent le flux normal de détenus entrants. Il en découle forcément un impact important en matière de population pénitentiaire. Ce mouvement supplémentaire durera encore jusqu'à la fin février. Deuxièmement, comme toujours, la population carcérale suit des cycles. Chaque année, elle baisse durant les grandes vacances et augmente lors de la rentrée judiciaire jusqu'au congé de Noël, pour à nouveau diminuer au début janvier et réaugmenter jusqu'à la fin juin, et ainsi de suite. Nous nous trouvons dans une période où, chaque année, elle se situe à son niveau le plus élevé.

Wat de impact van de beslissingen van de burgemeesters en het overleg ter zake betreft, werden de beslissingen van de burgemeesters meegedeeld aan de onderzoeksrechters en de parketten waarmee de desbetreffende gevangenen het nauwst samenwerken. Het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter zijn op de hoogte. Er worden vanuit de penitentiaire administraties ten opzichte van die actoren uiteraard geen restricties opgelegd wat het opsluiten van gedetineerden betreft. Dat is uiteraard niet de bevoegdheid van het gevangeniswezen in het licht van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

We merken wel dat onderzoeksrechters geregeld beslissen om in verdenkinggestelden op te sluiten in andere gevangenen dan die welke beoogd worden in de besluiten van de burgemeesters. Daar beslissen zij geheel autonoom over. Momenteel wordt de strafuitvoering nog niet uitgesteld. We volgen de situatie echter op de voet en indien nodig zullen we met het openbaar ministerie bekijken welke maatregelen mogelijk zijn. De plaatselijke directeurs hebben hierover ook contact met de lokale autoriteiten om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan hun beslissingen. De situatie in Antwerpen zal ik dadelijk bespreken.

Mevrouw De Wit vroeg om gedetailleerde cijfers. Wat de gevangenis van Bergen betreft, ligt de mannelijke populatie inderdaad onder het beoogde cijfer van 344 mannen. Op 14 december bedroeg die populatie 342. Wat de vrouwen betreft, is de maximumcapaciteit 40 gevangenen en telt die gevangenis op het ogenblik 47 vrouwen. De situatie wordt bemoeilijkt door het feit dat de andere acht bestaande vrouwenafdelingen al sterk bezet zijn.

In Sint-Gillis is op 23 november het maximumaantal vastgelegd op 850 gevangenen, terwijl er die dag 910 gevangenen waren. Ondertussen zijn dat er 864. We zijn dus op goede weg.

Je voudrais encore ajouter deux autres prisons sur lesquelles il n'y a pas eu de questions mais que je souhaite aborder pour compléter ma réponse. Il s'agit de Tournai et de Nivelles. Pour Tournai, l'arrêté n'a pas encore été pris. Il a été demandé à l'administration de réagir pour le 20 décembre à une proposition de texte concernant des limitations portées à l'occupation d'une aile de la prison. Cette réaction est en cours. La population actuelle de l'établissement permettra de respecter les demandes émises. En ce qui concerne Nivelles, l'arrêté du 25 novembre souhaitait limiter la population à 248 détenus. Cet objectif est atteint. Il y avait hier, mardi 14 décembre, 245 détenus dans cet établissement.

Mevrouw Dillen, bepaalde media suggereren om opnieuw gevangenisruimte te huren in Nederland en u vraagt mijn standpunt daarover. Ik kan daarop heel duidelijk antwoorden dat dat momenteel geen realistische optie is, aangezien huren op korte termijn geen soelaas kan brengen. Een gevangenis huurt men niet in enkele stappen; daartoe dient een internationaal verdrag te worden gesloten en dat duurt al snel een jaar. Een verschil met de situatie vroeger is dat Nederland toen vragende partij was, omdat Nederland toen te veel gebouwen en personeel had, waarvoor een oplossing werd gezocht. Dat is nu niet meer het geval, want Nederland heeft zijn capaciteit afgebouwd en ook het aantal personeelsleden werd teruggebracht tot het effectief benodigde aantal.

Mevrouw De Wit en mevrouw Dillen, u stelde vragen over de overbevolking. De gevangenen hebben geen impact op de instroom van gedetineerden en ondergaan bijgevolg de gevolgen van het vervolgings- en strafuitvoeringsbeleid zoals dat vanuit de rechterlijke macht wordt uitgevoerd. In ziekenhuizen wordt gezegd dat de maximumcapaciteit bereikt is en dat er niemand meer bij kan, maar inzake gevangenen neemt de

rechterlijke macht de beslissing en dient het gevangeniswezen die te aanvaarden. Gelukkig zijn er in de voorbije decennia belangrijke masterplannen gemaakt voor humane detentie. Die masterplannen hadden altijd als filosofie te voorzien in bijkomende capaciteit, wat tijd in beslag neemt.

Alleszins schakelen we deze legislatuur wel degelijk een versnelling hoger met onze aanpak op de langere termijn. We openen eind dit jaar de gevangenissen van Haren en Dendermonde en eind 2023 volgt de opening van de gevangenis te Leper, na de renovatie. Ik vernoem ook de gevangenis van Antwerpen. De drie forensisch psychiatrische centra, met name te Paifve, Wavre en Aalst, zullen zorgen voor een capaciteit van 620 extra plaatsen, waarbij het uiteraard niet alleen over meer ademruimte gaat, maar ook over aangepaste opvang van geïnterneerden. Ook de gevangenissen van Vresse en Leopoldsborg zullen extra capaciteit bieden.

In combinatie met de transitiehuizen en de detentiehuizen denken wij dat we de komende jaren 2.440 extra plaatsen zullen kunnen creëren. Dat zijn nettoplaatsen die boven op de bestaande capaciteit komen. Echter, ik wil onmiddellijk beklemtonen dat we mijns inziens met het opstellen van een nieuw strafwetboek ook onze kijk op gevangenisstraffen moeten herzien. Het toekomstige strafwetboek zal ook een aantal misdrijven bepalen die niet of niet langer met een gevangenisstraf zullen worden gesanctioneerd, wat op termijn zal leiden tot minder opsluitingen. De gevangenisstraf is immers niet altijd de meest aangewezen straf, zoals Beccaria al wist.

Ten slotte willen we uiteraard ook investeren in een betere begeleiding van onze gedetineerden. Ik dacht dat we de voorbije zomer de instructies hadden uitgestuurd voor de detentieplannen. We starten met detentieplannen voor mensen die veroordeeld zijn wegens terroristische feiten en zullen die stap voor stap uitbreiden naar andere. Met een goed detentieplan en met aangepaste begeleiding – want we creëren ook de functie van de detentiebegeleider – hopen wij ook op dat vlak de recidive te verminderen en dus op termijn ook de instroom in onze gevangenissen.

Ook op korte termijn moet er worden gewerkt. Met het plaatsingsbeleid zullen we veel beter bekijken welke veroordeelden we in welke gevangenissen plaatsen. Het gaat er dus om dat we gedetineerden maximaal spreiden en dat de opsluiting in aanvaardbare omstandigheden gebeurt. Zo wordt in elke gevangenis onderzocht waar bijkomende bedden kunnen worden geplaatst, opdat gedetineerden tenminste niet op een matras op de grond moeten slapen. Ook die zoektocht is niet nieuw; in het verleden werden reeds tal van stapelbedden geplaatst. Daarbij wordt gevangenis per gevangenis gestreefd naar een aanvaardbare balans tussen diverse factoren: infrastructuur, capaciteitsverdeling en profiel van de gedetineerden.

Straks zal ik nog even ingaan op de kortetermijnmaatregelen aangaande Antwerpen en ik zal ook op het einde nog iets zeggen over mijn plan om sneller personeel aan te werven om zo de tekorten te lenigen.

Ik kom nu bij de verschillende vragen van de leden over de gevangenis van Antwerpen in de Begijnenstraat.

De burgemeester van Antwerpen heeft mij inderdaad een brief gestuurd op 26 november 2021. Ik heb de burgemeester intussen in kennis gesteld van de afspraken die ik op 29 november 2021 heb gemaakt met de vakorganisaties. Er zijn daarover contacten geweest tussen onze respectieve kabinetschefs.

Er zijn ook contacten met de gouverneur van Antwerpen. Op 21 december 2021 vindt een overleg plaats om de moeilijke situatie in het arresthuis van Antwerpen te bespreken en samen naar oplossingen te zoeken. De volgende partijen zullen daaraan deelnemen: de gouverneur en, door de gouverneur uitgenodigd in overleg met mijzelf, de burgemeester van Antwerpen, het kabinet van de Vlaamse minister voor Handhaving, de directie van het arresthuis van Antwerpen, het Centraal Bestuur van de Gevangenissen, de lokale politie van Antwerpen, de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, de procureur-generaal van Antwerpen, de procureur des Konings van Antwerpen, de voorzitter van het hof van beroep van Antwerpen, de federale dienst voor noodplanning en de verbindingsofficier van Antwerpen.

Belangrijk om te herhalen, is dat wij bekijken in welke gevangenissen bijkomende stapelbedden kunnen worden geplaatst. Onze ambitie is om het aantal gedetineerden terug te brengen tot 680.

Vorige week gebeurden reeds 12 transfers vanuit de gevangenis van Antwerpen naar de gevangenis van Merksplas. Bovendien werden nog eens 3 geïnterneerden naar de gevangenis van Merksplas overgebracht. Deze week staan 13 transfers gepland naar Beveren. Volgende week volgen 25 overbrengingen naar Hoogstraten, Wortel en Leuven-Centraal.

U merkt dus dat wij hebben vergaderd en afspraken gemaakt alsook dat die afspraken nu ook worden uitgevoerd.

Mevrouw Dillen, net als voor de andere gevangenissen is er voor de Antwerpse gevangenis een budget voor hygiëne. Onder meer in de context van de pandemie is bijkomend ingezet op de sanitaire en hygiënische toestand in onze gevangenissen. Het is de bedoeling dat hogere niveau van netheid aan te houden en te blijven ondersteunen. Het komt de gevangenisdirecties uiteraard toe de nodige gedetineerden in te zetten om de netheid van de inrichting te waarborgen.

Ook worden de nodige instandhoudingswerken gedaan. Ik weet dat de gevangenis van Antwerpen is uitgeleefd. Echter, onder meer dankzij die werken is de infrastructuur op dit ogenblik nog aanvaardbaar, uiteraard in afwachting van de nieuwe gevangenis.

Ik wil nog eens opmerken dat detentiehuizen bedoeld zijn voor het opsluiten van veroordeelden met een gevangenisstraf van maximaal 3 jaar. In dat opzicht vermijden de detentiehuizen dat onze arresthuizen met bijkomende opsluitingen worden belast.

Dan kom ik tot de situatie in de Brusselse gevangenissen. Mevrouw Bury heeft vragen gesteld over concrete punten in het protocol. Er zijn in totaal 15.

Ten eerste, inzake maatregelen tegen overbevolking wordt de buffer-Leuze opnieuw geactiveerd. De gevangenissen van Brussel krijgen samen met twee andere gevangenissen prioriteit bij het in cascade volledig opvullen van de plaatsen te Marneffe en Saint-Hubert.

Ten tweede, het personeel wordt in de komende weken betrokken bij de evaluaties van het klachtenrecht.

Ten derde, met het oog op het nuttigen van de maaltijden door het personeel wordt de werking van de inrichting gedurende een halfuur per shift geblokkeerd. De dagindeling wordt in die zin aangepast en gecommuniceerd.

Ten vierde, het personeel dat de posten bezet heeft op de tiende sectie en in vleugel E kan zich twee keer per maand onderwerpen aan een zelftest.

Ten vijfde, op zeer korte termijn komen er vleugelvergaderingen waarbij de werking van de vleugel besproken wordt met de beambten en de ploegchefs. De jaarkalender bevat minimaal vier data waarop vergaderingen plaatsvinden op dinsdag of donderdag tussen 13 uur en 15 uur, en waarbij de dienstdoende beampte van de vleugel betrokken wordt.

Ten zesde, deelname van één dienstdoende ploegchef aan de directiebriefing op dinsdag, woensdag, en vrijdag is mogelijk. Er is mogelijkheid problemen van de vleugel aan te kaarten.

Ten zevende, er komt een briefing tussen de beambten en de ploegchefs bij aanvang van elke shift om het dagschema te overlopen.

Ten achtste, specifieke vleugels werken met vastere teams. Vleugel A-Annex en vleugel E.

Ten negende, de beweging van vleugel E naar de individuele wandelingen in vleugel C. Deelname van het personeel van vleugel C aan de portiek.

Ten tiende, toegankelijk maken van de polyvalente zaal van vleugel E voor advocaten. De fitness van dienders van vleugel E vindt plaats in een andere vleugel dan normaal: vleugel D. Een diender is een fatik, dus een gedetineerde die huishoudelijke taken uitoefent in de gevangenis.

Ten elfde, de verlofnota wordt herbekeken inzake losse verlofdagen. Een voorstel van verlofnota wordt aan de bonden bezorgd en zal proefdraaien voor evaluatie.

Ten twaalfde, inzake het beantwoorden van vragen van gedetineerden wordt het contact van elke vleugel en de administratieve diensten gestructureerd in tijd en in personen.

Ten dertiende, wat de disciplinaire sancties betreft, zal een werkgroep samengesteld uit de regimecoördinator, iemand van de tuchtdienst, zeven penitentiaire beambten en een van de polygroep hieromtrent enkele malen samenkomen.

Ten veertiende, de consultatieburelen per vleugel op basis van een ingeplande agenda voor de gemeenschappen worden opnieuw geactiveerd.

Ten slotte, voorbereiding Haren: beambten uit verschillende domeinen zullen geleidelijk aan enkele weken naar Haren trekken om de processen mee helpen uit te schrijven op basis van hun expertise.

Mevrouw Bury vroeg waarom de 20 punten nog niet werden gerealiseerd. Het zijn er weliswaar 15 en er worden veel inspanningen geleverd door de directie om het protocol te respecteren en uit te voeren. De meeste punten zijn grotendeels of toch deels gerealiseerd, maar uiteraard mikken we op de volledige uitvoering.

We hebben heel veel begrip voor de moeilijke omstandigheden waarin er moet worden gewerkt maar het feit dat er regelmatig wordt gestaakt, maakt het voor de overheid niet gemakkelijk om dit protocol snel en ordentelijk uit te voeren. Zo moesten er bijvoorbeeld geplande vergaderingen worden uitgesteld wegens de staking van vorige donderdag en vrijdag. Dit geeft aan hoe complex het probleem is.

Je répons maintenant à la première question de M. Boukili concernant le nombre d'engagements que nous envisageons.

Un examen de recrutement francophone est en cours pour lequel des entretiens sont prévus jusqu'à la mi-janvier. Dans le cadre de ces sélections, nous aurons des entretiens avec 130 candidats. Une sélection de néerlandophones est également en cours pour laquelle 44 candidats sont inscrits. Les entretiens se termineront cette semaine. Actuellement, une dizaine de postes sont ouverts, mais nous recrutons de plus en plus afin que le personnel qui a demandé une mutation puisse l'obtenir.

Pour répondre à votre deuxième question, le cadre futur de Haren est plus large que le cadre actuel en raison de l'infrastructure et nous prévoyons donc plus de recrutements que le cadre actuel ne le permet.

Ik kom tot mijn epiloog. Ik wil, hopelijk ook in uw naam, hulde brengen aan alle medewerkers in onze instellingen: de beambten, het personeel van de psychosociale diensten, de administratie, de technische diensten, het medisch personeel en zorgpersoneel en de directie, die elke dag het beste van zichzelf geven in zeer moeilijke omstandigheden. Ook voor hen nemen we de nodige initiatieven om, in het bijzonder, personeelstekorten weg te werken.

We buigen ons, samen met de minister van Ambtenarenzaken over de vraag hoe we de selectieprocedures kunnen vereenvoudigen en de doorlooptijd kunnen verkorten. We stellen immers vast dat de selectieprocedure administratief zwaar is, zowel voor de administratie als voor de kandidaten. Dit leidt ertoe dat we onvoldoende snel kunnen inspelen op personeelsbehoeften, maar ook dat kandidaten afhaken tijdens de selectieprocedure.

Een eerste proefproject van deze vereenvoudigde selectieprocedure werd opgestart in Antwerpen op 6 december. Het is nog te vroeg om de resultaten bekend te maken. Potentiële kandidaten kunnen zich immers nog inschrijven tot 20 december, aangezien de inschrijvingsperiode loopt van 6 tot 20 december, dus gedurende 14 dagen. Er hebben zich echter al een veertigtal kandidaten aangemeld, wat goed nieuws is. Vroeger nam die selectieprocedure al gauw zes maanden in beslag. Nu werken we voor de statutaire aanwerving met een interview. Mensen kunnen zich nu dus sneller kandidaat stellen, en omdat de aanmeldingsperiode korter is, zullen ze ook minder snel afhaken. Met de lange selectieprocedure van vroeger gebeurde het weleens dat kandidaten intussen elders werk vonden.

Eind november zijn we met een campagne gestart die de job van penitentiair bewakingsassistent op de arbeidsmarkt in de verf moet zetten. Het gaat om de Da's Just-campagne. Concrete resultaten hebben we nog niet, maar om een voorbeeld te geven: begin november voerden we een gelijkaardige campagne voor zorgpersoneel in de gevangenissen, en voor 40 vacante plaatsen hebben al 175 personen gesolliciteerd. Voor acht vacatures voor maatschappelijke assistenten, waren er dan weer 96 kandidaten. Voor de 27 vacante betrekkingen voor psychiatrisch verpleegkundigen hebben we 52 kandidaten. Voor de opvoeders hebben wij drie vacante plaatsen en 27 kandidaten.

De campagne is dus echt wel bemoedigend. Op die manier kunnen wij het imago van Justitie, behalve ook de fond van Justitie die wij willen verbeteren, opfrissen en moderniseren en uiteraard ook de juiste mensen aantrekken om dat te verwezenlijken.

Voorts werd in de gevangenis van Antwerpen specifiek voor een groep van bewakingspersoneel een pilootproject gelanceerd over een mentale loskoppeling. Op basis van interviews zullen de personeelsleden kunnen bepalen welke indrukken zij ervaren bij het mentaal loskoppelen, wat de noden zijn en vervolgens welke instrumenten zij krijgen, om daarbij te helpen. Dergelijke projecten komen het algemeen welzijn van ons personeel zeker ten goede.

Collega's, ik hoop u te hebben overtuigd van het feit dat wij onze kop niet in het zand steken voor de problemen en dat wij op verschillende fronten strijden, op lange maar ook op korte termijn, met maatregelen van diverse aard.

Mevrouw de voorzitter, aldus rond ik mijn antwoord af.

01.07 Sophie De Wit (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord.

Het is heel goed dat naar oplossingen wordt gezocht. Alleen zijn het veelal oplossingen op lange termijn en niet op korte termijn. Dat is nog altijd problematisch.

Het is goed dat u aangeeft dat het bijna de schuld is van Justitie. Politie en Justitie hebben zo goed gewerkt dat er nu plaats te kort is. Mijnheer de minister, die woorden spreekt u natuurlijk met enig cynisme uit. Dat begrijp ik ook. Wij zouden immers allemaal blij moeten zijn dat Justitie goed werkt.

Het is de taak van de overheid om ervoor te zorgen dat ook de rest van de keten kan volgen. Het signaal dat wij nu willen geven, mag niet zijn dat Justitie het rustig aan moet doen, omdat de rest niet kan volgen. Ik meen ook niet dat dat het signaal is dat u wil geven. Ik herhaal echter dat het de taak van de overheid is ervoor te zorgen dat de rest van de keten ook een vervolg kent.

Ik ben blij dat u aangeeft dat de strafuitvoering niet wordt uitgesteld. Tijdens de vorige legislatuur is ooit een idee gelanceerd rond quota in het kader van de voorlopige hechtenis, wat een heel slecht idee is. Ik ben dus heel blij dat u op dit ogenblik niet opmerkt dat het niet meer kan.

Wij moeten echter een oplossing hebben.

Mijnheer de minister, in uw beleidsnota hebt u recent nog gesproken over de actualisering van uw masterplannen.

Ik meen dat het zinvol is dat u daar zo snel mogelijk mee naar de commissie komt, zodat wij daar een debat over kunnen houden en een en ander kunnen bekijken. Ik vermoed dat u in gerechtelijke jaren denkt. De gevangenis te Haren is voor 2022 en tenzij de tijd heel snel gegaan is de jongste dagen, is het nog altijd 2021, mijnheer de minister. 2022 is dus nog altijd volgend jaar. Bovendien zijn de FPC's en de nieuwe gevangenschappen in Leopoldsburch en Antwerpen niet meer voor deze legislatuur, vrees ik. U mag mij tegenspreken, maar dat betekent dus dat zij volgens mij voor de heel lange termijn zijn.

Inzake de extra nettocapaciteit hebben wij vandaag geen oplossing. Ik meen dat u echt moet kijken naar andere oplossingen. Het huren van een gevangenis in het buitenland kan daarbij een piste zijn.

Een andere piste hebben de heer Geens en de heer Francken in de vorige legislatuur bewandeld, namelijk wie hier niet legaal is, zijn straf in het buitenland laten uitzitten. Er werd zeer goed samengewerkt om zo plaatsen vrij te maken. Wie aangehouden is na een onderzoek, kan dan een plaats krijgen. Mensen die hier strafuitvoering moeten ondergaan, kunnen dan plaatsen krijgen, zonder dat zij gestapeld worden als blikjes in een rek. Dat is namelijk niet correct.

Mijnheer de minister, er komt een hele uitdaging op u af en ik meen echt dat u een beetje out of the box zult moeten kijken. Het is goed dat er wordt gewerkt aan extra personeel en dat er extra capaciteit zal komen, maar op korte termijn zal dat jammer genoeg geen soelaas brengen. Het is natuurlijk niet helemaal uw

verantwoordelijkheid, in de zin dat het een historisch probleem is, maar ik hoop dat Justitie wel haar werk zal blijven doen.

U zegt dat we moeten nadenken over het nut van de straf en dat door het nieuwe strafwetboek heel wat feiten geen straf meer zullen kennen, waardoor de druk wordt verlaagd. Ik kan mij voorstellen dat u dat wenst, mijnheer de minister, maar de feiten waarvoor u volgens het nieuwe strafwetboek geen effectieve gevangenisstraffen meer wil inschrijven, zijn zaken die vandaag ook niet met een effectieve gevangenisstraf worden bestraft, maar alternatief worden afgehandeld. Daar zal volgens mij de winst niet inzitten. Bovendien zie ik in bijvoorbeeld het dossier-Sky geen feiten waarvoor u in het nieuwe strafwetboek geen gevangenisstraffen meer zult voorstellen. Wij moeten het debat over het nut van de straf zeker voeren, maar daarin zult u geen soelaas vinden.

Ik wens u veel succes met het zoeken naar verdere oplossingen op lange termijn, mijnheer de minister, maar zeer zeker zo belangrijk zijn oplossingen op korte termijn.

01.08 Katleen Bury (VB): Dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. U hebt de vijftien punten van het protocol goed overlopen. U zegt dat die deels of grotendeels werden nagekomen. Ondertussen werd er echter al een stakingsaanzegging gedaan voor Kerstmis. Er loopt toch wel een en ander fout en kennelijk werd aan een en ander toch niet voldaan. U geeft een opsomming, maar het is niet duidelijk waar het acute probleem dan zit. Er moeten toch heel wat punten niet worden nageleefd, anders strookt dat niet met de stakingsaanzegging voor december.

01.09 Sophie Rohonyi (DéFI): Monsieur le ministre, quelque chose m'a particulièrement choquée. Vous avez dit que c'était l'autorité judiciaire qui décidait des peines prononcées et que, par conséquent, les prisons n'avaient qu'à assumer en exécutant ces mêmes peines. Je pense que ce n'est pas sur ces prisons que doit reposer tout l'effort d'accueil dans de bonnes conditions des détenus. C'est au gouvernement d'assumer la responsabilité d'offrir de meilleures conditions de travail aux agents et de réduire la surpopulation carcérale – comme je n'ai pas pu poser ma question, je me permets d'être un peu plus longue.

Cela passe par la diversification des peines. Vous dites que ce volet est contenu dans votre réforme du Code pénal, mais lorsqu'on analyse le Code pénal sexuel, on se dirige surtout vers des peines de prison plus longues. Cela n'est pas du tout à même de réduire la population carcérale.

Concernant l'infrastructure dans certaines prisons et en particulier dans la prison de Saint-Gilles, il existe une nécessité urgente de procéder à certaines rénovations avant même d'inaugurer la prison de Haren. Vous n'avez pas répondu à ce sujet alors que de gros problèmes sont observés, notamment au niveau de l'électricité – qui n'est plus du tout aux normes et qui met donc en danger tant les travailleurs que les détenus – ou encore des pannes d'eau chaude qui contraignent les détenus à prendre des douches glaciales.

Quant aux maisons de détention, vous savez que mon parti y est extrêmement attaché. Certaines communes y sont réticentes, notamment parce que le voisinage y est réticent. Pour l'instant, c'est le cas à Verviers. D'ailleurs, des questions étaient prévues à ce sujet. Je pense que c'est aussi votre rôle de pouvoir rassurer les autorités locales par rapport à cela.

Par ailleurs, il faut évaluer le service minimum mis en place durant les grèves. En matière de respect des droits fondamentaux des détenus, je peux citer tout ce qui concerne les soins prodigués par les médecins, les psychologues, l'assistance morale ou encore les entretiens avec les avocats.

Je le redis, vos propos m'ont choquée et ils choqueront les agents, en particulier ceux que j'ai eu l'occasion de rencontrer personnellement. Le 3 décembre, j'étais à la prison de Saint-Gilles. Par hasard du calendrier, cette visite a eu lieu durant cette grève. Ils m'ont parlé du manque de personnel administratif, du manque de travailleurs sociaux, du fait que cela engendrait du retard dans le suivi des dossiers relatifs aux permissions de sortie et aux congés pénitentiaires et ainsi, de l'impact que cela avait finalement sur la réinsertion des détenus.

Vous me direz qu'une enveloppe budgétaire a été débloquée pour opérer des recrutements. Mais comme pour le personnel soignant des hôpitaux, si on n'améliore pas les conditions de travail du personnel en même temps, ce n'est pas efficace. Il ne suffit pas de débloquer une enveloppe budgétaire pour que les recrutements se fassent *ipso facto*.

Je ne peux donc que vous encourager à poursuivre vos efforts en matière de concertation avec les syndicats. C'est très important, surtout lorsque les syndicats mettent des propositions très concrètes sur la table. De plus, je vous encourage aussi à rencontrer les bourgmestres, et pas uniquement celui d'Anvers; celui de Saint-Gilles, notamment, est très demandeur.

Enfin, si vos projets pilotes sont très positifs, il s'agira de ne pas uniquement les mettre en place dans la belle région d'Anvers. Je vous remercie.

01.10 Nabil Boukili (PVDA-PTB): Madame la présidente, monsieur le ministre, je vous remercie pour votre réponse détaillée et qui aborde différents volets de la question. Je vous rejoins totalement sur notre politique carcérale et la question du Code pénal.

Je suis tout à fait d'accord avec vous quand vous dites que la prison doit être le dernier recours. Quand on veut infliger des peines à des délinquants, la prison doit être le dernier recours. Au vu du taux de récidive en Belgique, qui est parmi les plus hauts, si ce n'est le plus haut, en Europe, on peut se dire qu'une réponse uniquement carcérale n'est pas adéquate. Elle ne règle pas le problème. Au contraire, elle peut même l'aggraver. On voit des jeunes qui rentrent en prison pour une bêtise, et qui y deviennent des criminels.

Ceci étant dit, j'ai entendu tout ce que vous avez exposé, monsieur le ministre. Franchement, je ne dirais pas que vous ne faites rien. Vous faites beaucoup de choses. Vous avancez de nombreux projets. Mais j'ai un problème: en quoi ces projets sont-ils cohérents et adéquats et comment répondent-ils aux attentes du terrain?

Pour avoir discuté avec les gens sur le terrain, je constate qu'ils attendent autre chose. Ils attendent d'autres initiatives. Quand je dis qu'il y a tel projet ou telle initiative du ministre, ils me rétorquent: "Oui, c'est bien, mais ce n'est pas de cela dont nous avons besoin tout de suite."

La question n'est pas de savoir si vous faites quelque chose mais de savoir si ce que vous faites correspond aux attentes des gens sur le terrain. Selon moi, la réponse est négative puisque ces organisations syndicales, ces travailleurs continuent à se mettre en grève, à donner des préavis. Les réponses apportées ne règlent pas les problèmes.

Je répète ce que je dis pratiquement à chaque fois: partons des besoins relevés sur le terrain pour mettre en place des projets au niveau de la Justice et en matière de politique carcérale. Cela semble relativement simple mais apparemment, c'est très compliqué à mettre en oeuvre. Je pense que cela vous éviterait des préavis de grève alors que vous avancez sur certains points mais de façon décalée par rapport aux besoins.

Enfin, il me reste une question relative au personnel. Vous avez dit que des recrutements étaient en cours et que le cadre serait élargi, notamment à la prison de Haren. Cela signifie qu'il y aura plus de postes à pourvoir. On ne dispose pas encore de chiffres exacts. J'ignore s'il y en a. Mais surtout, les embauches prévues sont-elles des embauches statutaires ou planifiées selon le modèle Rosetta? Allez-vous maintenir le système Rosetta pour les futures embauches, lequel est la source principale du *turnover* dans les prisons, et ne permet pas de former les candidats sur la base de leur expérience dans ce domaine? En effet, à partir de 26 ans, les contrats ne sont plus valables dans ce modèle.

01.11 Vincent Van Quickenborne, ministre: Monsieur Boukili, il s'agit d'une augmentation de 120 équivalents temps plein, principalement des statutaires. Le statut Rosetta est l'exception, comme vous le savez.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

*De behandeling van de vragen eindigt om 15.01 uur.
Le développement des questions se termine à 15 h 01.*